



Asettamispäätös; työryhmä maalittamisen vastaisten toimien tehostamiseksi

Sisäministeriö on tänään asettanut työryhmän laatimaan ehdotukset maalittamisen vastaisten toimien tehostamiseksi.

Toimikausi

1.6.2020 – 31.12.2020

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on päätetty, että tulee puuttua nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä.

Maalittamisella tarkoitetaan toimintaa, jossa muutama aktiivi kehottaa ja yllyttää suurta joukkoa hyökkäämään yhden kohteen kimppuun eri tavoin, esimerkiksi lähettämällä sähköposteja ja vihaviestejä, levittämällä kohteesta perättömiä tai vääristeltyjä tietoja, kirjoittamalla henkilöstä juttuja erilaisiin vastamedioihin, asettamalla henkilö huonoon valoon sosiaalisessa mediassa sekä muilla tavoilla, jotka halventavat kohdetta ja asettavat hänet epäedulliseen valoon. Kampanja voi olla massiivinen, mutta jokainen yksittäinen teko ei välttämättä täytä minkään rikoksen tunnusmerkistöä tai on yksittäisenä tekona rikosoikeudellisesti lieviä.

Maalittaminen on lisääntynyt viime vuosien aikana. Maalittamisen kohteena ovat tutkijat, toimittajat, etnisten vähemmistöjen edustajat ja heitä puolustavat henkilöt, poliisit, syyttäjät ja tuomarit. Myös tavalliset ihmiset voivat joutua maalittamisen kohteeksi. Maalittaminen kohdistuu yksilöön, mutta sen tavoitteena on usein vaikuttaa laajemmin yhteiskuntaan, instituutioihin sekä viranomaisia kohtaan tunnettuun luottamukseen, oikeusvaltion toimintaan ja rajoittaa perustuslaillista oikeutta sananvapauteen. Maalittamisen tavoitteena on rajata julkista keskustelua ja toimintaa. Pelkkä uhka maalittamisesta saattaa johtaa siihen, että sen mahdolliset kohteet rajoittavat itse sanan- ja toiminnanvapauttaan.

Tavoitteet

Työryhmän tulee tarkastella maalittamista laajasti, hallinnonalojen rajat ylittävänä ja yhteiskunnan eri osa-alueisiin kohdistuvana ilmiönä. Työn tavoitteena on luoda tilannekuva maalittamisesta ja sen laajuudesta. Lisäksi tulee arvioida, miten maalittamisen uhrin oikeudet toteutuvat ja millaisilla toimenpiteillä poliisitoiminnassa voidaan vahvistaa uhrin oikeusturvan

toteutumista. Työryhmän työn tuloksena tulee olla 3-5 konkreettista toimenpide-ehdotusta. Työn aikana valmistuva muu aineisto kootaan taustamuistioon, johon koottuja tietoja voidaan hyödyntää jatkossa.

Työssä tulee ottaa huomioon käynnissä oleva, muu asiaan liittyvä valmistelutyö, esimerkiksi oikeusministeriössä valmisteilla olevat lainsäädäntöhankkeet sekä muut hankkeet, kuten Facts Against Hate -hankkeessa tuotettava aineisto.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on

1. Laatia maalittamista ja sen laajuutta kuvaava tilannekuva.
2. Tarkastella, miten uhrin pääsy palveluiden piiriin toteutuu esitutinnan yhteydessä ja mitkä ovat keskeisiä seikkoja, jotka tähän vaikuttavat ja tehdä tarvittaessa kehittämissuhteita palveluun ohjaamisen parantamiseksi.
3. Tarkastella uhrin näkökulmasta nykyisiä suojakeinoja, ml. oikeussuojaa, ja niiden toimivuutta sekä tehdä kehittämissuhteita, joiden avulla maalittamisen uhria voidaan suojella nykyistä paremmin.
4. Selvittää poliisi toimintaa maalittamisjuttujen yhteydessä ja millaisia eroja poliisilaitosten välillä on näihin juttuihin liittyen. Tarkastelun kohteena tulee olla erityisesti rikosilmoitukseen ja tutkintaan liittyvät kysymykset sekä juttujen tutkimatta jättämiseen liittyvät seikat. Työryhmän tulee tehdä ehdotuksia siitä, miten poliisin toiminnalla uhrin oikeusturvaa voidaan parantaa ja eroja poliisilaitosten välillä pienentää.

Oikeusvaltion kehittämisen ja sisäisen turvallisuuden ministerityöryhmä päätti kokouksessaan 27.3.2020 kahdesta maalittamista koskevasta selvityshankkeesta. Toisesta on vastuussa oikeusministeriö ja toisesta sisäministeriö. Sisäministeriön vastuulla olevassa selvityshankkeessa tarkastellaan maalittamista ilmiönä, sen laajuutta ja kohdentumista sekä sitä, miten viranomaisen keinoin maalittaminen voidaan estää.

Organisointi

Työryhmän valmistelusihteeristönä toimii virkamiesryhmä, joka vastaa hankkeen käytännön valmistelusta. Valmistelusihteeristön tuottamaa aineistoa, ehdotuksia ja taustamuistiot käsitellään ohjausryhmässä, jossa ovat edustettuna asian kannalta keskeiset tahot ja asiantuntijat. Työryhmän tulee kuulla työn aikana asiantuntijoita.

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Kehittämispäällikkö Tarja Mankkinen, SM/PO,
valmistelusihteeristön ja ohjausryhmän puheenjohtaja

Poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen, SM/PO,
valmistelusihteeristön ja ohjausryhmän varapuheenjohtaja

Valmistelusihteeristö:

Poliisiylitarkastaja Mikko Eränen, Poliisihallitus

Päätös

SM2016245

00.01.05.00

20.05.2020

SMDno-2020-848

Poliisitarkastaja Antti Leppilahti, Poliisihallitus

Rikoskomisario Antti Hyyryläinen, Keskusrikospoliisi

Rikosylitarkastaja Jonna Turunen, Helsingin poliisilaitos

Hankepäällikkö Milla Aaltonen OM

Neuvotteleva virkamies Miia Ljungqvist OM

Ohjausryhmä:

Valmistelusihteeristön jäsenet ovat myös ohjausryhmän jäseniä.

Toiminnanjohtaja Leena-Kaisa Åberg, Rikosuhripäivystys
VNK edustaja (tilannekeskus)

Lainsäädäntöneuvos Miska Lautiainen, valtiovarainministeriö

Tutkija, nimetään sen jälkeen, kun sisäministeriön vastuulla olevan maalittamiseen liittyvän selvityshankkeen tekijästä on tehty päätös.

Työryhmän on kuultava työn aikana laajasti aiheen kannalta keskeisiä asiantuntijoita ja eri tahojen edustajia.

Taloudelliset vaikutukset, kustannukset ja rahoitus

Työryhmän tulee arvioida ehdotusten taloudelliset vaikutukset.

Työ tehdään virkatyönä. Selvityshanke toteutetaan määrärahasta, jonka valtioneuvoston kanslia on varannut ministerityöryhmien selvitystarpeisiin.

Osastopäällikkö

Tero Kurenmaa

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.

Sisäministeriö 20.05.2020 klo 12:48. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työryhmän jäsenet

Tiedoksi

Sisäministeri Ohisalo

Valtiosihteeri Parviainen
Erityisavustaja Kerman
Erityisavustaja Laaksonen
Erityisavustaja Lappalainen
Kansliapäällikkö Pimiä
Sisäministeriö

- maahanmuutto-osasto
- rajavartio-osasto
- pelastusosasto
- viestintäyksikkö
- hallinto- ja kehittämisosasto

Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Oikeusministeriö
Poliisihallitus